

Prinsjesdag 2025

Eerste analyse Miljoenennota

Eerste analyse Miljoenennota VNO-NCW en MKB-Nederland

Deze eerste analyse van de Miljoenennota bevat een overzicht voor ondernemers van de plannen voor het komende jaar, lopende zaken en het economisch beeld zoals deze vandaag, op Prinsjesdag 2025, door het kabinet bekend zijn gemaakt.

Deze analyse is met zorg samengesteld. Er kan echter geen enkele aansprakelijkheid worden aanvaard voor eventuele onjuistheden of onvolkomenheden. Vermenigvuldigen van (delen van) deze uitgave is toegestaan, mits met bronvermelding.

Kijk voor de persberichten over de Miljoenennota 2025 en meer informatie van VNO-NCW en MKB-Nederland op:

www.vno-ncw.nl

www.mkb.nl

De Miljoenennota, de Rijksbegroting, het Belastingplan en alle bijbehorende stukken zijn beschikbaar op de website van de Rijksoverheid:

www.rijksoverheid.nl

Persbericht

Ondernemers: grote problemen kunnen niet meer wachten

Deze Prinsjesdag overheersen vooral de zorgen: over de stabiliteit en bestuurbaarheid van het land, de grote problemen die opnieuw zijn blijven liggen en het zeer verslechterde ondernemersklimaat. Zet de economie weer op één, zeggen ondernemersorganisaties VNO-NCW en MKB-Nederland zodat we ook in de toekomst onze veiligheid, zorg en onderwijs kunnen betalen.

Wie op de gevoelstemperatuur van de economie afgaat, kan zich makkelijk in slaap laten sussen. De werkloosheid is nog steeds laag. Ook ziet de koopkracht er goed uit. Vooral als gevolg van de zeer forse loongroei stijgt de koopkracht volgend jaar met 1,3 procent. Daarnaast groeit de economie dit en komend jaar gematigd, met 1,6 dit jaar en 1,4 volgend jaar.

Niet houdbaar

Onder de motorkap is het beeld echter zorgwekkend. Zo leunt de economische groei voornamelijk op extra overheidsuitgaven en een toegenomen binnenlandse consumptie doordat huishoudens meer te besteden hebben. Het aantal hoogproductieve banen neemt af en het aantal mensen in de WIA nadert alweer de miljoen. Daarbij piepen en kraken de uitvoeringsorganisaties. Dit alles is op termijn niet houdbaar. Want de grote uitdagingen, zoals de toegenomen defensie-uitgaven, de energie-transitie en de vergrijzing, stapelen zich op. Dit vraagt om versterking van de economie en een verhoging van de arbeidsproductiviteit. Er zijn keuzes nodig en beleid dat investeringen aanjaagt, stelt ook het CPB, zodat onze brede welvaart behouden blijft.

Helaas zien we het omgekeerde gebeuren. Het investeringsklimaat is rap aan het verslechteren. Steeds vaker concluderen ondernemers dat investeren in Nederland onaantrekkelijk is. Een belangrijke factor is de politieke instabiliteit en de onvoorspelbaarheid van beleid. Bijna 90 procent van de ondernemers is ontevreden over de stabiliteit en betrouwbaarheid, blijkt uit de Prinsjesdag Peiling van VNO-NCW en MKB-Nederland.

Instabiel

De politiek is wispelturig, en grote keuzes blijven daardoor liggen. Een uitzondering is dat het kabinet in deze geopolitieke onrustige tijden doorgaat met het versterken van onze defensie. Maar als het gaat om netcongestie (overbelasting op het elektriciteitsnet), de hoge energiekosten, een (juridisch houdbaar) plan dat de stikstofcrisis oplost of beleidskeuzes om bedrijven in Nederland weerbaarder te maken tegen hybride en militaire dreiging, dan zit er weinig schot in de zaak. Dit zorgt er ook nog eens voor dat de woningbouw niet van de grond komt.

Veel structurele problemen veroorzaken we op deze manier zelf. En daar komen de grote onzekerheid rondom geopolitieke spanningen en onduidelijkheid over Amerikaanse handelstarieven nog een bij, stellen Ingrid Thijssen, voorzitter van VNO-NCW, en Jacco Vonhof, voorzitter van MKB-Nederland. Thijssen: 'Met de structurele problemen trekken we het tapijt onder onze welvaart vandaan.' Vonhof: 'Alle stoplichten staan op rood.' En het is volkomen onnodig, stellen beide voorzitters. 'Nederland heeft alles in huis om innovatief, creatief en welvarend te blijven. Zet de economie weer op één.'

Miljoenennota

De ondernemersorganisaties hameren daarbij op het belang van stabiel fiscaal beleid. Ook in deze demissionaire periode moeten de lasten voor ondernemers niet verder worden verhoogd. VNO-NCW en MKB-Nederland wijzen verder op onderstaande maatregelen uit de laatste Miljoenennota van het kabinet Schoof:

- De nationale CO2-heffing wordt weliswaar afgezwakt, maar blijft wel staan en vormt nog steeds een concurrentienadeel voor onze industrie. Deze heffing straft bedrijven die wel willen verduurzamen, maar dat niet kunnen omdat het stroomnet vol zit.
- Het demissionaire kabinet heeft al een nieuwe aanpak van de regeldruk gepresenteerd. Die moet voortvarend en gericht worden uitgevoerd zodat ondernemers er ook daadwerkelijk en snel iets van gaan merken.
- De heffing van 567 miljoen euro op de afvalsector dreigt veel kapot te maken in een sector die in Nederland juist innovatief is én cruciaal voor het hergebruik van grondstoffen. Door de heffing worden investeringen in

afvalverwerking in Nederland ontmoedigd, waardoor afvalstromen naar andere landen verschuiven en hergebruik van grondstoffen juist wordt belemmerd.

- Voor Nederland als handelsland is een sterk buitenlands postennetwerk van strategisch belang. Ruim 30 procent van ons verdienvermogen halen we uit het buitenland. De geplande bezuinigingen van 10 procent mogen er niet toe leiden dat de slagkracht van ambassades, consulaten-generaal en Netherlands Business Support Offices (NBSO's) wordt uitgehold.
- Positief is dat het kabinet de CO2-registratieplicht voor kleinere bedrijven (tot 250 werknemers) schrapt; deze administratieve last voor bedrijven leidt immers niet tot minder uitstoot. Het kabinet wil wel een eindheffing voor werkgevers op fossiele personenauto's invoeren. VNO-NCW en MKB-Nederland zijn kritisch op deze nationale kop, omdat de voorwaarden voor de overstap naar elektrisch vervoer, zoals laadcapaciteit, nog niet op orde zijn.
- Het kabinet heeft een goede start gemaakt met het Nationaal Convenant MKB-Financiering, maar moet nu de daadwerkelijke knelpunten aanpakken. Ondernemers hebben financiering nodig om te kunnen investeren.
- Het kabinet stelt 948 miljoen euro beschikbaar voor het ondersteunen van wind op zee. Hierdoor komt de eerder stil gevallen grootschalige uitrol van wind op zee weer op gang. Dit is cruciaal voor de verduurzaming van de economie.
- Het is positief dat het kabinet 230 miljoen euro beschikbaar stelt voor deelname van Nederland aan een IPCEI (Important Project of Common European Interest) op het gebied van Advanced Semiconductor Technologies (AST).

Voorwoord

Prinsjesdag is altijd een bijzonder moment, maar dit jaar in een vreemde context: een dubbel demissionair kabinet, verkiezingen op komst en een Miljoenennota die mogelijk al snel nieuwe accenten krijgt. Er ligt nu een begroting die beleidsarm is maar er toch toe doet – met veel onderwerpen die níet controversieel zijn verklaard en waarover dit kabinet dus wél besluiten kan nemen. De verleiding kan bovendien groot zijn om in aanloop naar de verkiezingen alvast cadeautjes uit te delen. De rekening komt vervolgens vaak bij het bedrijfsleven terecht. Wat bedrijven nodig hebben, is stabiliteit en duidelijkheid. Ondernemers bouwen voor de lange termijn – daar passen geen jojo-maatregelen bij. Er zijn grote kansen voor ons land: de energietransitie, digitalisering en innovatie, en een arbeidsmarkt die we slimmer kunnen maken. Met daadkrachtig beleid kunnen we hier samen enorme stappen op zetten. De begroting nu doet denken aan een huis dat van buiten een frisse verflaag heeft gekregen, maar waarvan het fundament onderhoud nodig heeft. De koopkrachtplaatjes zijn positief, mede dankzij forse loonstijgingen die werkgevers mogelijk hebben gemaakt. Maar onder het oppervlak staan bedrijven onder druk: investeringen worden uitgesteld en groeiplannen worden in twijfel getrokken. Het fundament vraagt om versteviging. Want alles wat we in Nederland belangrijk vinden – zorg, wonen, onderwijs, defensie, sociale zekerheid – rust daarop. Daarom is het tijd voor een echte investeringsagenda. Want investeren doen we samen: overheid én bedrijfsleven. Driekwart van de investeringen komt structureel van ondernemers, dé motor van onze economie en samenleving. Met ruimte, vertrouwen en een aantrekkelijk ondernemingsklimaat kunnen zij die rol ook in de toekomst blijven spelen – en ons huis niet alleen overeind houden, maar verder uitbouwen.

Onze oproep aan de politiek is dan ook helder: zet de economie op één. Alleen zo zorgen we ervoor dat ons huis stevig staat – vandaag, morgen en voor de generaties die volgen.

Focco Vijselaar, directeur VNO-NCW

Leendert-Jan Visser, directeur MKB-Nederland

Inhoudsopgave

Eerste analyse Miljoenennota VNO-NCW en MKB-Nederland.....	1
Persbericht.....	2
Voorwoord	5
Inhoudsopgave	7
Economisch beeld, koopkracht, en lasten	7
Fiscaliteit.....	10
Internationaal	13
Innovatie, industrie en ondernemerschap	15
Arbeidsmarkt, onderwijs, zorg en gezondheid	22
Klimaat, energie, mobiliteit, infrastructuur, milieu, RO, wonen	29
Digitalisering en veiligheid	38
Colofon	41

Economisch beeld, koopkracht, en lasten

Algemeen beeld

De Nederlandse economie groeit gematigd. Het Centraal Planbureau (CPB) verwacht dat de economie dit jaar met 1,6 procent groeit en volgend jaar met 1,4 procent. Deze groei wordt vooral gedragen door de binnenlandse vraag, met name de consumptie van huishoudens en de overheidsbestedingen.

Er zijn aanzienlijke onzekerheden, aldus het CPB. Zo zorgen geopolitieke spanningen en onduidelijkheid over Amerikaanse handelstarieven voor grote onzekerheid bij het Nederlandse bedrijfsleven. Andere risico's zijn onder meer: hogere energieprijzen door een mogelijke escalatie in het Midden-Oosten, verstoringen door cyberaanvallen, spanningen rond Taiwan en mogelijke exportrestricties voor ASML. Deze onzekerheden kunnen ertoe leiden dat het economisch beeld ingrijpend kan veranderen.

In deze context is de winstgevendheid van beursgenoteerde bedrijven het eerste half jaar van 2025 al met 2,2 procent gedaald en hun omzet met 3,5 procent ten opzichte van de eerste helft van 2024.

Koopkracht, inflatie en lonen

Volgens de nieuwe CPB-raming stijgen de cao-lonen in de marktsector met 4,9 procent in 2025 en met 4,2 procent in 2026. Hoewel de inflatie relatief hoog blijft, nemen de reële lonen verder toe, verwacht het CPB. De koopkracht van werkenden groeit in 2025 daarom met 0,9 procent en in 2026 met nog eens 1,3 procent. Het aantal mensen – inclusief kinderen – dat in armoede leeft, neemt verder af.

Overheidsfinanciën

De begroting voor 2026 is, vanwege de demissionaire staat van het kabinet, beleidsarm en bevat weinig majeure aanpassingen. Om de Rijksbegroting op orde te brengen zijn wel keuzes doorgevoerd, zoals het niet volledig uitkeren van de loon- en prijsbijstelling (die op termijn op tal van beleidsterreinen ongewenste consequenties kan hebben).

In 2025 loopt het overheidstekort op naar 1,9 procent van het bbp. Dat komt vooral door hogere uitgaven aan zorg, sociale zekerheid en defensie, terwijl de belastinginkomsten juist terugvallen. Dit laatste hangt samen met het wegvallen

van een eenmalige meevaller in box 2 en lagere opbrengsten uit box 3 na een uitspraak van de Hoge Raad.

In 2026 verslechtert het tekort verder naar 2,7 procent van het bbp. Hoewel sommige belastingen stijgen (zoals accijnzen en btw op logies), nemen de overheidsuitgaven sterker toe. Met name de eenmalige storting voor defensiepensioenen en hogere afdrachten aan de EU drukken het saldo verder omlaag.

De staatsschuld komt uit op 45 procent van het bbp in 2025, en 48 procent in 2026. Daarmee blijft Nederland ruim onder de EMU-norm en onder het EU-gemiddelde.

Dit jaar is, op verzoek van de voltallige Tweede Kamer, voor het eerst inzicht gegeven in de publieke investeringsuitgaven die de economie versterken. In 2023 ging 25,3 procent van het bbp naar publieke consumptieve bestedingen en slechts 3,2 procent naar publieke investeringsuitgaven.

Bovendien groeien de consumptieve rijksuitgaven harder dan de investeringsuitgaven, zo blijkt uit de nieuwste Miljoenennota. Zolang de groei van de vergrijzingsgerelateerde uitgaven aan sociale zekerheid en zorg niet wordt beperkt, zal dit ten koste blijven gaan van de ruimte voor publieke investeringsuitgaven, zo schrijft de minister van Financiën.

Meerjarig beeld

Het CPB schat de potentiële economische groei de komende jaren op 1,3 procent per jaar. Dat is lager dan de 1,5 procent van de afgelopen 25 jaar. De stijging van de arbeidsproductiviteit bij bedrijven blijft laag, met gemiddeld 1,0 procent groei per jaar. De spanning op de arbeidsmarkt neemt iets af, al blijft deze krap. De koopkracht stijgt in deze jaren gemiddeld met 0,6 procent per jaar, vooral doordat reële lonen verder toenemen in een krappe arbeidsmarkt. Ook de armoede neemt verder af.

Het EMU-saldo verslechtert geleidelijk tot circa -2,5 procent van het bbp in 2030. De overheidsschuld loopt op naar 50 procent van het bbp. Volgens het CPB zullen de uitgaven aan zorg, sociale zekerheid en rente de komende jaren flink stijgen. In een aparte lange-termijnraming berekent het CPB zelfs dat de overheidsschuld kan oplopen tot 126 procent van het bbp in 2060, vooral door hogere kosten voor AOW en zorg.

Lastenbeeld bedrijfsleven

De beleidsmatige lasten voor burgers en bedrijven veranderen dit en volgend jaar beperkt. Echter, in een nieuwe kabinetsperiode nemen deze lasten fors toe (voor burgers met 9 miljard en voor bedrijven met bijna 2 miljard). Dit komt onder andere door verder oplopende zorguitgaven. Dit alles is bij ongewijzigd beleid (inclusief de halvering van het eigen risico uit het coalitieakkoord). Zo zit de nieuwe NAVO-norm van 5 procent bbp nog niet in deze rekensom.

Tabel 2 Beleidsmatige lasten 2027-2030 (in miljarden)

	Inkomen/ arbeid	Vermogen/ winst	Klimaat/ milieu	Overig	Totaal
Burgers	6.8	1.8	0.6	0.2	9.4
Bedrijven	1.7	-0.3	0.8	0	2.2
Overheid	0	0	0.1	0	0.1
Totaal	8.5	1.5	1.5	0.2	11.8

Fiscaliteit

Inkomstenbelasting

De tariefstelling van de inkomstenbelasting ziet er als volgt uit:

Box 1	Tarief 1e schijf	Grens 1e schijf	Tarief 2e schijf	Grens 2e schijf	Tarief 3e schijf
2025	35,82%	€ 38.441	37,48%	€ 76.817	49,5%
2026	35,70%	€ 38.883	37,56%	€ 79.137	49,5%

Box 2	Percentage	Lengte eerste schijf	Tarief tweede schijf
2025	24,5%	€ 67.000	31%
2026	24,5%	€ 67.000	31%

Box 3	Percentage	Heffingvrije vermogen
2025	36%	€ 57.684
2026	36%	€ 51.396

Zelfstandigenaftrek

De zelfstandigenaftrek gaat per 1 januari 2026 van 2.470 euro naar 1.200 euro.

Lucratiefbelangregeling

Het kabinet stelt voor om de grondslag voor inkomen uit een middellijk gehouden lucratief belang te verbreden door middel van een multiplier, als de voordelen door toepassing van de aanmerkelijkbelangvariant in box 2 zijn belast. Hierdoor wordt de belastingdruk op de betreffende voordelen in box 2 verhoogd tot maximaal 36 procent, wat qua hoogte aansluit bij het tarief in box 3.

Liquidatieverliesregeling

De Hoge Raad heeft een arrest gewezen over de liquidatieverliesregeling in de vennootschapsbelasting. Met deze regeling kan op het moment dat een deelneming wordt geliquideerd, het verlies in aftrek worden gebracht. Het arrest kan onder omstandigheden tot dubbel verlies leiden. Het financiële verlies wordt gedekt door aanpassing van de fiscale behandeling van de winst op afdekkingsinstrumenten op valutarisico's. Bij de verdere uitwerking wordt deze maatregel getoetst op uitvoerbaarheid en vestigingsklimaat. Als in de uitwerking blijkt dat een beter alternatief voorhanden is, kan de dekkingsmaatregel worden heroverwogen.

Herstel laag btw-tarief cultuur, media en sport

Afgelopen voorjaar is besloten de btw-tariefverhoging op cultuur, media en sport toch niet door te voeren. Omdat de verhoging al in het Belastingplan van vorig jaar was opgenomen wordt het in dit Belastingplan weer teruggedraaid, waardoor het lage tarief voor deze posten blijft gelden.

Voorgenomen btw-verhoging op logies

In het Belastingplan van vorig jaar was al opgenomen dat het btw-tarief op logies per 1 januari 2026 verhoogd wordt naar 21 procent. Wij vinden het teleurstellend dat deze verhoging niet wordt teruggedraaid, zoals bij cultuur, media en sport wel is gebeurd. De maatregel heeft negatieve impact op de ondernemers in de gastvrijheidssector en daarbuiten, terwijl niet zeker is dat de beoogde extra btw-opbrengst daadwerkelijk wordt behaald.

Belasting op Leidingwater

De Belasting op Leidingwater (BoL) wordt herzien. In 2026 wordt het heffingsplafond verhoogd van 300 m³ naar 50.000 m³. Het weghalen van het heffingsplafond van deze belasting is een lastenverzwaring voor grote afnemers in het mkb en de industrie, maar ook voor ziekenhuizen, zwembaden en andere organisaties die drinkwater moeten gebruiken. Helaas komt het opgehaalde geld niet ten goede aan het verduurzamen of verminderen van het watergebruik. Onderzoek toont aan dat beprijzing een zeer beperkt effect heeft op het watergebruik. In 2027 wordt het plafond geschrapt, maar wordt tegelijkertijd de grondslag van de heffing beperkt tot drinkwater, waardoor duurzame

alternatieven (hergebruik, andere kwaliteit, circulaire oplossingen) niet extra worden belast.

Aanpassing zuivelvrijstelling 'frisdrankbelasting'

De uitzondering die voor de verbruiksbelasting alcoholvrije dranken geldt voor (producten met) zuivel wordt zo aangepast dat deze alleen nog geldt voor de meest pure zuivel- en sojadranken, zoals magere-, halfvolle- en volle melk. Door de aanpassing zullen zowel producten als chocolade- en frambozenmelk (en andere suikerhoudende zuiveldranken) als producten "met een vleugje zuivel" vanaf 2027 wel worden belast met verbruiksbelasting.

Extraterritoriale kosten

De specifieke extra kosten van levensonderhoud voor werknemers die onder de ETK-regeling vallen kunnen vanaf 2026 niet langer onbelast worden vergoed of verstrekt door de werkgever. De aanleiding voor deze versobering vloeit voort uit het Hoofdlijnenakkoord, de evaluatie van de ETK-regeling door SEO en het IBO Arbeidsmigratie. Hiermee wordt beoogd dat de ETK-regeling alleen geldt voor extraterritoriale kosten die direct gerelateerd zijn aan de dienstbetrekking en die niet al verdisconteerd zijn in de hoogte van het loon van de werknemer.

Fietsregeling

Momenteel geldt een bijtellingsregeling in de loonbelasting voor fietsen die door de werkgever ter beschikking worden gesteld die ook voor privédoeleinden mag worden gebruikt. In de praktijk leidt deze regel bij deelfietsen tot onwenselijke uitkomsten en complexiteit. Voorgesteld wordt om met terugwerkende kracht tot 1 januari 2020 te regelen dat als deze fietsen niet of slechts incidenteel (niet meer dan bijkomstig) bij het woon- of verblijfadres van de werknemer worden gestald, een verwaarloosbare bijtelling geldt. Dit betekent dat over het gebruik van deze fietsen geen loon- en inkomstenbelasting verschuldigd is. Met deze aanpassing wordt de administratieve verwerking van het gebruik van dergelijk deelfietsen makkelijker.

Internationaal

Bezuinigingen op het postennetwerk

VNO-NCW en MKB-Nederland maken zich zorgen over de geplande bezuinigingen van 10 procent op het postennetwerk. Onze internationaal opererende bedrijven, die gezamenlijk zorgen voor 30 procent van ons nationaal inkomen, hebben een wereldwijd slagvaardig netwerk van ambassades, consulaten-generaal en Netherlands Business Support Offices (NBSO's) hard nodig.

Door geopolitieke spanningen en de focus op technologisch leiderschap en economische veiligheid is ook internationale innovatiesamenwerking belangrijker dan ooit. De netwerken van vakattachés, en in het bijzonder de innovatie-attachés, moeten worden ontzien. Bezuinigingen op verschillende ministeries moeten in samenhang worden bekeken, zodat posten niet dubbel geraakt worden.

Verdere bezuiniging op ontwikkelingssamenwerking

Na de al eerder doorgevoerde bezuinigingen op het budget voor ontwikkelingssamenwerking, stelt dit kabinet in deze Miljoenennota een verdere vermindering van dit budget voor. Dit zal leiden tot een verdere afkalving van onze internationale positie, juist ook buiten de grenzen van de EU, in een tijdperk dat wordt gekenmerkt door geopolitieke onrust, veranderende verhoudingen in de wereld, en noodzaak voor toegang tot grondstoffen en meer strategische relaties. Onze soft power en wendbaarheid op het internationale toneel neemt hierdoor verder af. Inzet op internationale samenwerking is juist nodig om onze partnerschappen en relaties te onderhouden en uit te bouwen.

Handelsakkoorden

Het kabinet heeft een positieve grondhouding tegenover nieuwe handelsverdragen en afspraken. Deze zijn essentieel voor markttoegang, keuzevrijheid voor consumenten en lagere prijzen. Nederland streeft naar toekomstbestendige akkoorden met hoge standaarden en een gelijk speelveld. Daarnaast zet Nederland in op strategische partnerschappen (onder andere op het gebied van halfgeleiders, energie en grondstoffen) met landen als Zuid-

Korea, India, Canada en Vietnam. *'The proof of the pudding is in the eating'*, want het EU-Mercosur handelsakkoord wordt bijvoorbeeld niet eens genoemd.

IMVO

De begroting houdt rekening met de invoering van Europese IMVO-wetgeving (zoals de CSDDD, de Ontbossingsverordening en de anti-dwangarbeidverordening). Het kabinet wil hierbij oog houden voor een gelijk speelveld binnen de EU en uitvoerbaarheid voor ondernemers. In totaal is hiervoor in 2026 33,3 miljoen euro gereserveerd (deels ODA, deels niet-ODA). Wij hebben binnen de SER afgesproken om de sectorale convenantenaanpak over alle sectoren uit te gaan rollen om zo te voldoen aan de CSDDD en de CSRD. Daarvoor zijn deze middelen een start, maar onvoldoende.

Exportcontrole en sancties

De BHOS-begroting 2026 bevat geen grote beleidswijzigingen op deze terreinen. Ingezet wordt op strikt toezicht op sancties, het tegengaan van omzeiling, en een actieve rol in de controle op export van strategische goederen en technologieën. Nederland koppelt dit aan kennisveiligheid, wapenexportcontrole en de naleving van EU-verordeningen zoals de conflictmineralen en dwangarbeidregels. Expliciet wordt de defensie-industrie genoemd als belangrijk bij (afwegingen bij) exportcontrole. De BZ-begroting stipt de modernisering van het sanctiestelsel aan via het Wetsvoorstel Internationale Sanctiemaatregelen (ligt nog bij de Raad van State) en het op te richten Centraal Meldpunt Sancties. In totaal wordt in 2026 36,5 miljoen euro gereserveerd voor sanctienaleving.

Innovatie, industrie en ondernemerschap

WBSO

	Tarief eerste schijf	Tarief eerste schijf starters	Lengte eerste schijf	Tarief tweede schijf
2021	40%	50%	350.000	16%
2022	32%	40%	350.000	16%
2023	32%	40%	350.000	16%
2024	32%	40%	350.000	16%
2025	36%	50%	380.000	16%
2026	36%	50%	380.000	16%

Met het amendement Van Dijk in 2024 en de extra middelen die dit opleverde voor de WBSO werden de parameters eerste schijf voor 2025 aangepast van 32 procent in de naar 36 procent (en 50 procent voor starters 50). Dat zijn aanpassingen die vooral innovatie in het MKB en bij starters ten goede komen. Deze parameters blijven ook voor 2026 gehandhaafd. Het kabinet is bovendien voornemens het forfaitair uurloon te verhogen van 29 euro naar 33 euro, wat met name goed is voor start-ups.

Tenslotte wil het Kabinet een einde maken aan de zogenaamde 'farmaciebrief', die al sinds decennia toeziet op inzet van de WBSO bij de uitvoering van klinisch onderzoek. Hoewel een significant deel van dit onderzoek alsnog onder de WBSO kan vallen, heeft deze maatregel toch een fors negatief effect op de uitvoering van dit type onderzoek in Nederland, wat het innovatieklimaat in de

biotechsector niet ten goede komt. Wij zijn daarom geen voorstander van deze ingreep.

Innovatiebeleid – NTS – 3%-R&d-actieplan

Met het onlangs gepresenteerde 3%-R&D-actieplan legt het kabinet de vinger op de zere plek: een gebrek aan innovatie en investeringen leidt tot een bedreiging van onze economische veiligheid, concurrentiekracht en toekomstig verdienvermogen. Zonder maatregelen daalt het percentage dat Nederland jaarlijks in R&D investeert terug nu 2,2 procent naar 2 procent van het bbp. Om aan 3 procent te komen is bijna 15 miljard aan publieke investeringen nodig. Het kabinet doet negen aanbevelingen om de innovatiekracht structureel te verbeteren. VNO-NCW en MKB-Nederland beschouwen dit als een goede eerste stap, maar benadrukken dat het van belang is om maatregelen als een samenhangend geheel te zien én om daadwerkelijk een investeringsagenda te voeren.

Semicon

De halfgeleiderindustrie krijgt een impuls van 230 miljoen euro. Dit bedrag wordt via een nieuwe IPCEI (Important Project of Common European Interest) geïnvesteerd. De nieuwe IPCEI-AST ondersteunt onderzoek, ontwikkeling, en eerste toepassing in een productieomgeving van nieuwe generaties halfgeleiders, inclusief ontwerptechnieken, productietechnologieën en toepassingen. Dit betreft ook het mkb, inclusief innovatieve start- en scale-ups.

Industriebeleid – advies Wennink

Peter Wennink is gevraagd voor het eind van het jaar een onafhankelijk advies op te stellen over het aanzienlijk versterken van het investeringsklimaat en toekomstig verdienvermogen, en de belangrijkste adviezen uit het Draghi-rapport te vertalen om de Nederlandse economie fundamenteel te versterken.

Innovatie en digitalisering MKB

Naast de verlenging van de EDIHs (zie *digitalisering*) wordt ook het Smart Industry programma voortgezet om de digitalisering van de maakindustrie te versnellen. Het kabinet verkent verder of en hoe beleidsexperimenten (Shaping the Future of Work) in de bouw- en metaalsector opgeschaald kunnen worden. In dit plan zouden mkb-bedrijven worden ondersteund bij het ontwikkelen en toepassen van arbeidsbesparende procesinnovaties. Het opschalingsplan omvat twee

pijlers: (1) een subsidieregeling voor regionale innovatieclusters, waarin mkb-bedrijven, kennisinstellingen en sociale partners samenwerken aan de implementatie van productiviteitsverhogende technologieën in tekortsectoren zoals bouw, techniek en industrie, en (2) een kenniscentrum dat fungeert als landelijk knooppunt voor kennisdeling, ondersteuning en opschaling van succesvolle innovaties.

In het kader van de subsidietaakstelling wordt bezuinigd op de MIT (mkb innovatiestimulering), waarbij de Rijksbijdrage per 2027 ongeveer wordt gehalveerd. De vormgeving van deze bezuiniging zal in afstemming met de Provincies worden gedaan.

Start-ups & Scale-ups

Het kabinet erkent het knelpunt in de financiering van de doorgroei van start-ups en steekt daarom 200 miljoen euro in het European Tech Champions Initiative (ETCI). Dit fonds van de EIB is samen met verschillende EU-lidstaten opgericht met als doel kapitaal beschikbaar te stellen om innovatieve scale-ups door te laten groeien. Verder geeft het kabinet ook aan dat de SEED Capital regeling zal worden verruimd door een bijdragen van Defensie.

Het extra geld voor ETCI komt boven op de verbetering van de regeling voor medewerkersparticipaties voor start-up-personeel, die al in de voorjaarsnota was opgenomen. Medewerkers die aandelenopties ontvangen, gaan straks aanzienlijk minder belasting betalen: het tarief daalt van bijna 50 procent naar maximaal 32,17 procent. Daarnaast verschuift het moment van belastingheffing van het moment dat de aandelen verhandelbaar zijn naar het moment dat de medewerker de aandelen daadwerkelijk verkoopt. De nieuwe regeling gaat in per 1 januari 2027 en moet de mogelijkheden van start-ups om personeel aan te trekken en de groeikansen voor jonge bedrijven vergroten.

Toegang tot het recht

Kwalitatief hoge en laagdrempelige alternatieve geschiloplossing is een groot goed voor consument en bedrijfsleven. De Geschillencommissie faciliteert ongeveer 82 geschillencommissies actief binnen alle sectoren. De financiering hiervan vereist ook een continue geldstroom vanuit de overheid. De huidige

subsidie moet op zijn minst doorgezet worden, verhoging is zeker op zijn plaats wegens uitbreidende taken. Deze blijft helaas uit.

Ambitieuze aanpak regeldruk

Demissionair minister van Economische Zaken, Vincent Karremans, laat ambitie zien met zijn plannen om de regeldruk te verminderen. Hij wil voor de zomer van 2026 tenminste 500 regels schrappen. Daarnaast moeten er eind 2026 reductievoorstellen liggen voor de meest belastende verplichtingen uit de negen indicatorsectoren. Hiertoe wordt de -20%-reductiedoelstelling vertaalt naar meetbare reductiedoelen per departement, waaraan het kabinet zich heeft gecommitteerd. Een Taskforce Regeldrukvermindering – met VNO-NCW en MKB-Nederland - adviseert over de belangenafweging per knelpunt. Om te zorgen dat ook gesnoeid wordt in nationale koppen hebben ondernemersorganisatie een *fast lane* voorgesteld aan de minister. We zullen uitgewerkte, belastende nationale koppen, oplossingen in lagere regelgeving en eisen aan het toezicht voorleggen aan regeldrukwaakhond ATR. Als dit adviescollege onze analyse valideert, kan het kabinet meteen tot vereenvoudiging overgaan. Zo kunnen ook in deze demissionaire periode al flinke slagen worden gemaakt.

Aanpak winkelgebieden

De succesvolle regeling Impulsaanpak Winkelgebieden zorgt voor transformatie van winkelstraten in dorpen en steden. Met 88 miljoen euro aan publiek geld is voor 500 miljoen euro aan investeringen uitgelokt, worden 5.000 woningen gebouwd en worden winkelgebieden toekomstgericht gemaakt. De lobby voor de verlenging van deze regeling heeft als voorlopig tussenresultaat dat de minister de brede steun in de Kamer ziet en heeft toegezegd om middelen te zoeken voor de dertien gemeenten wiens aanvraag goedgekeurd is maar bij gebrek aan middelen moeten wachten op een nieuwe ronde.

Nationaal Programma Vitale Regio's

Het Rijk kan de economische bijdragen van ondernemers in de regio o.i. beter benutten. Voornemens voor het behoud van voorzieningen (winkels, scholen, bibliotheken) in de (grens)regio's moeten in 2026 van papier komen.

Met het Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR) gaat het Rijk met elf regio's aan de randen van Nederland een *commitment* aan van twintig jaar om te werken aan veilige en leefbare regio's, een duurzaam en bereikbaar

voorzieningenniveau en een gezonde en kansrijke toekomst voor inwoners. In 2026 wordt verder gewerkt aan het Plan voor de Regio en de bijbehorende Uitvoeringsagenda. Maatschappelijke organisaties, het bedrijfsleven en inwoners worden hier nadrukkelijk bij betrokken. Het programma heeft ook expliciete aandacht voor de grensoverstijgende samenwerking met de buurlanden en het oplossen van grensbelemmeringen.

Bedrijveninvesteringszones (BIZ)

De BIZ kan een aantrekkelijk instrument zijn om gemeenschappelijke activiteiten van ondernemers, zoals verduurzaming van bedrijventerreinen en winkelgebieden, te realiseren, mits gewenst door de ondernemers zelf. Om een BIZ beter inzetbaar te maken en te behouden zijn aanpassingen in de Wet BIZ noodzakelijk. Het betreft dan onder meer de looptijd, de draagvlakmeting en de (ongewijzigde) voortzetting.

MKB-Dienstverlening

Het Rijk gaat verder met de Actie-agenda MKB-Dienstverlening 2024-2026. Die actie-agenda moet leiden tot een overzichtelijk en vraag gestuurd aanbod van publieke programma's en initiatieven gericht op de transformatieopgaven van mkb-ondernemingen. Deze waren afgestemd op de praktijk van het brede mkb en in samenwerking met aanbod van branches.

De Actieagenda mkb-dienstverlening 2024-2026 heeft hiervoor de ambitie geformuleerd om het brede peloton van circa 200.000 ondernemers beter te bereiken en te ondersteunen. Zowel door landelijke afstemming (RVO, KvK, ROMS, IPO, VNG) als in regionale netwerken. De zes regionale pilots worden uitgebreid met tien regio's.

Toegang tot betaalbaar en veilig betalingsverkeer

Zonder zakelijke bankrekening kan de ondernemer niet functioneren. Het demissionaire kabinet erkent dit en werkt aan het recht voor zakelijke klanten op een basisbetaalrekening. Met de 'Wet chartaal betalingsverkeer' en de uitwerking van het amendement voor een cash acceptatieplicht zorgt het kabinet ervoor dat contant geld beschikbaar en bereikbaar blijft. Uitzonderingen op die cashacceptatieplicht omwille van de veiligheid van personeel en ondernemer moeten nog uitgewerkt worden.

Het kabinet steunt Europese initiatieven gericht op het verminderen van strategische afhankelijkheden, onder meer binnen het betalingsverkeer.

Nationale investeringsinstelling

De minister van Financiën omarmt het idee van een nationale investeringsinstelling en gaat de komende periode verder met het uitwerken van de inrichting van een dergelijke instelling. Dit is een goede ontwikkeling. Net als de minister constateren wij dat het huidige financieringsinstrumentarium versnipperd is. Daarom is het belangrijk dat het brede pallet aan financieringsinstrumenten wordt meegenomen in de verdere uitwerking. Belangrijk is wel dat de relevante ministeries (ministerie van Economische Zaken, ministerie van Buitenlandse Zaken) betrokken worden in het vervolgproces.

Winwin-lening

Het is van belang dat er een winwin-lening komt: een fiscale regeling die privaat kapitaal mobiliseert om het kleine mkb aan financiering te helpen.

Nationaal Convenant MKB-Financiering

Met het Nationaal Convenant MKB-financiering worden de belangrijkste knelpunten op de mkb-financieringsmarkt voor het klein-mkb aangepakt. Nu de basis is gelegd, is het van belang om vol te blijven inzetten op het Convenant om in 2030 het beste financieringsklimaat van Europa te realiseren.

Overheidsaanbestedingen

De Miljoenennota wijst op het belang van de herziening van de aanbestedingsrichtlijnen, waarvoor de Europese Commissie in 2026 een voorstel zal opstellen. De inzet van het ministerie van Economische Zaken concentreert zich daarbij op lastenverlichting voor overheden en bedrijven, meer flexibiliteit in de richtlijnen om duurzaamheid, veiligheid en autonomie te kunnen waarborgen. Daarnaast onderzoekt het ministerie van Economische Zaken hoe administratieve lasten verlaagd kunnen worden voor nationale overheidsopdrachten. Naast deze verbetering van de regelgeving zal het ministerie van Economische Zaken zich inzetten voor verdere professionalisering van de uitvoering van aanbestedingen en de versterking van de dialoog tussen overheid en bedrijfsleven. In 2026 investeert zij in het expertisecentrum PIANOo en TenderNed, het digitale platform voor overheidsopdrachten.

Faillissementswetgeving

Het kabinet wenst de maatschappelijke schade van faillissementen te beperken door in te zetten op stille voorbereiding het wetsvoorstel Wet continuïteit ondernemingen. Tegelijkertijd wordt ingezet op het wetsvoorstel Wet overgang van onderneming in faillissement (WOVOF), waarmee wordt getracht de positie van werknemers in faillissementen te verbeteren maar waarmee ook de realisatie van doorstarts met name voor niet gelieerde partijen veel moeilijker worden gemaakt. Wij pleiten voor expliciete aandacht voor ondernemers die door een faillissement worden geraakt en persoonlijk aansprakelijk zijn voor schulden van hun onderneming. Het moet voor hen beter worden geregeld dat zij kunnen stoppen zonder dat zij alles kwijtraken. Een procedure zoals de WHOA, maar dan minder kostbaar, zou voor het mkb toegankelijk moeten zijn.

Arbeidsmarkt, onderwijs, zorg en gezondheid

Krapte neemt iets af en werkloosheid blijft laag

De werkloosheid blijft laag, maar de spanning op de arbeidsmarkt neemt ook iets af. In de Miljoenennota is ook aandacht voor de arbeidsinkomensquote – AIQ. Deze is de afgelopen jaren gedaald, maar zal naar verwachting weer deels herstellen. Toegelicht wordt dat het niet verstandig is beleidsdiscussies te voeren enkel op basis van de AIQ. We onderschrijven dit.

Arbeidsongeschiktheid en (uitvoering) WIA

Afgelopen jaar hebben we nadrukkelijk onze zorgen geuit over het steeds hogere ziekteverzuim en de steeds hogere instroom in de WIA. De grote problemen bij het UWV moeten worden aangepakt. De betalingen in het kader van het herstelplan WIA gaan dit jaar nog niet van start.

Voor het aanpakken van de achterstanden bij sociaal-medisch beoordelen moet ingezet worden op verdergaande taakherschikking en samenwerking met de private sector. Vanwege de oplopende achterstanden wordt de RIV-toets (re-integratieverslagtoets) vanaf 1 januari 2028 afgeschaft. We zijn blij met dit wetsvoorstel, omdat het er ook voor zorgt dat werkgevers geen loonsanctie meer kunnen krijgen op medische gronden. De aanpak van de sterke instroom in de WIA vraagt om een meer fundamentele aanpak.

WW

De aangekondigde inkorting van de WW kon niet rekenen op steun in de Tweede Kamer. Bovendien bleek de beoogde datum van inwerkingtreding van 1 januari 2027 niet uitvoerbaar is voor UWV. Daarom wordt deze maatregel met een jaar uitgesteld en is de keuze voor het al dan niet terugdraaien van de verkortings van de WW aan een nieuwe Kamer. Net als bij arbeidsongeschiktheid moet bij werkloosheid echt de slag gemaakt worden naar inzetbaarheid en werkzekerheid in plaats van baan zekerheid.

Premies

Sinds 2022 kent de Aof-premie twee verschillende tarieven: een tarief voor kleine werkgevers (tot 25 maal de gemiddelde premieplichtige loonsom) en een tarief voor grotere werkgevers. In 2026 betalen kleine werkgevers een premie van 6,26

procent (2025: 6,28) en grote werkgevers een premie van 7,61 procent (2025: 7,64 procent).

De gemiddelde premie voor de Werkhervattingskas (Whk), waaruit de uitkeringen voor gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA) en uitkeringen op grond van de Ziektewet worden betaald, is door het UWV voor 2026 vastgesteld op 1,52 procent (2024: 1,33). Deze stijging komt voornamelijk door een toename in de geraamde uitkeringslasten van de WGA en de ZW. Het Algemeen Werkloosheidsfonds (AWf) financiert de WW-uitkeringen van marktwerkgevers. Als gevolg van de Wet arbeidsmarkt in balans (Wab) zijn er vanaf 2020 twee premietarieven binnen het AWf: een laag tarief voor vaste dienstverbanden en een hoog tarief voor flexibele dienstverbanden. Het lage tarief wordt voor 2026 geraamd op 2,74 procent (2025: 2,74 procent) en het hoge tarief op 7,74 procent (2025: 7,74 procent); beide tarieven blijven dus gelijk.

Verhoging minimumjeugdloon

Het wettelijk minimumloon (WML) is per 1 juli 2025 14,40 euro voor 21-plussers. Er vinden geen beleidsmatige aanpassingen van het WML plaats; wel de reguliere indexaties. Zoals eerder aangekondigd bij de Voorjaarsnota wordt het wettelijk minimumjeugdloon per 1 januari 2027 verhoogd voor de leeftijden 16 tot en met 20 jaar (zie tabel). In sommige sectoren zal dit een flinke impact hebben op de loonkosten.

Jeugdloon als percentage WML

	Nu	Vanaf 2027
15 jaar	30,0%	30,0%
16 jaar	34,5%	40,0%
17 jaar	39,5%	50,0%
18 jaar	50,0%	62,5%
19 jaar	60,0%	75,0%
20 jaar	80,0%	87,5%

Regeling vervroegd uittreden (RVU)

De tijdelijke vrijstelling van de RVU-drempelvrijstelling wordt in het Belastingplan aangepast in een permanente vrijstelling. Dit conform het akkoord over

gezond doorwerken tot pensioen tussen sociale partners en het kabinet. Sociale partners zullen de doelgroep van RVU-afspraken moeten afbakenen, onderbouwen en extern laten valideren. Daarnaast dienen RVU-afspraken in

sectoren altijd gecombineerd te worden met afspraken rondom duurzame inzetbaarheid. Afgesproken is dat de RVU-drempelvrijstelling met 3.600 euro per jaar wordt verhoogd, maar dat deze verhoging enkel gericht is op knellende situaties. Voor RVU-uitkeringen boven de RVU-drempelvrijstelling gaat de pseudo-eindheffing stapsgewijs omhoog: van 57,7 procent in 2026 naar 64 procent in 2027 en 65 procent in 2028.

Arbeidsmigratie

De regeling Extraterritoriale kosten (ETK) wordt versoerd wat een jaarlijkse besparing van 21 miljoen oplevert. Verder wordt verwezen naar de introductie van een toelatingsstelsel voor uitzendbureaus, een verkenning naar een sectoraal uitzendverbod en het belang van selectieve keuzes, onder meer met verwijzing naar het nog te verschijnen SER-advies op arbeidsmigratie. We juichen het tegengaan van misstanden toe, maar vinden een sectoraal uitzendverbod geen goed instrument hiervoor.

Compensatie werknemers met een arbeidsbeperking

Medewerkers die bij een sociaal ontwikkelbedrijf werken, krijgen compensatie omdat hun inkomen dit jaar is gedaald. Het kabinet trekt hier 111 miljoen euro voor uit. De compensatie wordt door gemeenten uitgekeerd en geldt voor dit jaar en voor de jaren 2026-2028.

Arbeidsmarktpakket

Diverse maatregelen uit het arbeidsmarktpakket zijn naar de Kamer verzonden of liggen bij de Raad van State. Hierin zitten wetsvoorstellen voor meer zekerheid voor flexmedewerkers, het wetsvoorstel personeelsbehoud bij crisis, minder re-integratieverplichtingen voor mkb'ers in het tweede ziektejaar en de zelfstandigenwet (VBAR). Voor ons is het essentieel dat dit een integraal pakket is dat ook integraal ingevoerd wordt en er geen *cherry picking* plaatsvindt.

Veilig en Gezond Werken

Het kabinet werkt binnen de Arbovisie 2040 aan de ambitie om het aantal arbeidsongevallen en werkgerelateerde ziekten fors terug te dringen. Hierbij is nadrukkelijk aandacht voor verbetering van de RI&E's: betere beschikbaarheid en kwaliteit van risico-inventarisaties en -evaluaties helpen ondernemers om hun verantwoordelijkheid goed in te vullen. Ook wordt ingezet op minder regeldruk.

Deze inzet op meer werkbare arboregelgeving is belangrijk en vereenvoudiging op het gebied van RI&E's en gevaarlijke stoffen wordt toegejuicht.

Regelgeving kindfluencers en vlogfamilies

Het kabinet komt met wet- en regelgeving die jonge 'influencers' beter moet beschermen. Voor werkgevers en bedrijven die actief zijn in de creatieve of digitale sector is dit een belangrijk dossier. Heldere regels zijn noodzakelijk, zodat bedrijven weten wat wel en niet is toegestaan bij het werken met kinderen in online content. Evenwichtige boetes als sanctie moeten effectief zijn tegen misbruik, maar niet leiden tot onnodige onzekerheid of disproportionele risico's voor bonafide bedrijven. Voorlichting en bewustwording: werkgevers steunen voorlichting richting ouders, kinderen en bedrijven, zodat iedereen de regels kent en verantwoordelijk kan handelen.

Leven lang ontwikkelen

Het kabinet zet in op de doorontwikkeling van de sectorale ontwikkelpaden om instroom, van werk naar werk en Leven Lang Ontwikkelen te stimuleren. Komend jaar zal hiervoor weer een scholingsregeling voor tekortsectoren beschikbaar komen. Ook wij zien kansen in het installeren van sectorale ontwikkelingspaden via welke mensen in een sector zich verder kunnen ontwikkelen dan wel instromen in de sector. Dit zal worden uitgewerkt in een Kamerbrief die dit najaar verschijnt.

Aansluiting onderwijs arbeidsmarkt in het mbo

Het kabinet voorziet dat een pact gesloten wordt met studenten, werknemers, werkgevers en onderwijsinstellingen in het mbo om studenten gericht op te leiden voor strategische tekortsectoren waaronder de zorg, techniek en het onderwijs. Het pact heeft ook aandacht voor kleinschalig vakmanschap voor behoud van erfgoed in de regio. Ook wordt opnieuw gekeken naar de bekostigingssystematiek van het mbo. We juichen toe dat nu wordt gekeken naar betere aansluiting tussen mbo en de arbeidsmarktvraag.

Subsidierегeling Praktijkleren

Voor de Subsidierегeling praktijkleren is dit studiejaar (2025/2026) zeven miljoen euro beschikbaar vanuit het Meerjarenprogramma 2025 Klimaatfonds voor studiejaar 2025/2026. En na evaluatie ook voor studiejaar 2026/2027. Het is een toevoeging aan de bestaande Subsidierегeling praktijkleren voor een selectie

van opleidingen die voorbereiden op beroepen voor de klimaat- en energietransitie.

Voortgezet Onderwijs

De kerndoelen in het Voortgezet Onderwijs worden komende jaren in fases geactualiseerd. Daarnaast worden de profielen in het VMBO opnieuw bekeken. We zijn als werkgevers blij met deze actualisering waardoor het onderwijs past op de huidige maatschappelijke ontwikkelingen en er aandacht is voor onderwerpen als technologie en digitalisering. Ook ondersteunen we het terugdraaien van de bezuinigingen op de onderwijskansenregeling.

Stabiliteit van beleid/zorgakkoorden

We zijn blij dat de zorgakkoorden een belangrijk deel van de basis vormen van de VWS-begroting. Het gaat hier om het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord en het Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg. Inzet op verbinding met het sociale domein, preventie en zinnige zorg steunen wij van harte. Dit geldt zowel voor de curatieve als de langdurige zorg.

Pandemische paraatheid

Het is goed om te zien dat er geld vrijgemaakt is om aan weerbaarheid te werken binnen de VWS-begroting. Zo kunnen we o.a. noodzakelijke voorraden aanleggen en aan pandemische paraatheid werken. Dit is ook voor het bedrijfsleven van belang.

Bijstellingen VWS-begroting

In het kader van eerder gemaakte afspraken rondom de jeugdzorg maakt het kabinet 728 miljoen euro vrij om gemeenten financieel tegemoet te komen over de jaren 2023-2024. Ook wordt er – vanwege het wegvallen van de tranchering van het eigen risico – een extra structurele lastenverhoging van 200 miljoen euro per jaar ingeboekt.

Zvw-premies

De Zvw-premies zullen naar verwachting dit jaar minder hard stijgen dan in het voorgaande jaar, maar toch stijgen. Op jaarbasis zal het gaan om een bedrag van 35 euro per persoon. Het eigen risico blijft onveranderd op 385 euro in 2026. De halvering staat nog in de boeken vanaf 2027, zoals oorspronkelijk ook was beoogd. Er is de afgelopen jaren 3,1 miljard euro te veel aan IAB opgehaald (=werkgeverslasten). Dit wordt de komende jaren gecorrigeerd ten laste van de

nominale premies, hetgeen tot minder harde stijging van werkgeverslasten zal leiden.

Klimaat, energie, mobiliteit, infrastructuur, milieu, RO, wonen

Klimaatdoel 2030

De Klimaat- en Energie Verkenning (KEV) uit 2024 liet zien dat de broeikasgasuitstoot daalt met 45-52 procent in 2030 ten opzichte van 1990. Het PBL verwacht dit jaar een verbetering van het doelbereik, namelijk een CO₂-reductie van 46,8-54,5 procent in 2030. Het klimaatdoel voor Nederland is hiermee dichterbij gekomen – en dat is op zich goed nieuws – maar het is wrang dat dit vooral lijkt te komen door bedrijfssluitingen en productieverlagingen bij de industrie.

Klimaatfonds

In totaal is 13,6 miljard euro uit het fonds nog niet bestemd voor een specifieke maatregel. Deze middelen vallen vooral onder het perceel kernenergie. Er worden in het Klimaatfonds extra middelen vrijgemaakt voor Wind op zee (948 miljoen euro) en verlenging van de IKC-ETS tot en met 2028 (150 miljoen euro). Verder is er 197 miljoen euro voor gebiedsinvesteringen uitgetrokken ten behoeve van infrastructuurprojecten in het hoogspanningsnet en 121 miljoen euro voor de twee maatwerkafspraken met de industrie. De dekking hiervoor komt onder meer uit posten voor CO₂-vrije Gascentrales en demonstratieprojecten voor offshore elektrolyse.

Verduurzaming industrie: veel knelpunten voor investeringen

Het Kabinet geeft aan dat 2030 niet het eindpunt is. Veel maatregelen en investeringen die nu worden gedaan, hebben pas effect ná 2030. Uit het Top 60-onderzoek van RVO blijkt dat meer dan honderd projecten klaarliggen, samen goed voor tien megaton CO₂-reductie, maar het onwaarschijnlijk is dat alle projecten tijdig worden uitgevoerd. Ongeveer negentig procent van alle geplande projecten heeft te maken met één of meerdere knelpunten:

- Financiële knelpunten spelen vooral door hoge elektriciteits- en netwerkkosten en een hoge waterstofprijs
- Bij infrastructuur worden netcongestie en aansluiting op waterstof- en CO₂-netwerk genoemd.
- Regelgeving, vergunningen en overige knelpunten zoals marktcondities.

CO2-heffing industrie gaat minder pijn doen

Voor het realiseren van een level-playing-field voor onze industrie wordt de CO₂-heffing verlicht door het toepassen van een structureel tarief van 78,76 euro (wordt bijgesteld met indexatie), in combinatie met een structurele reductiefactor van 1,023. Hiermee wordt volgens het Kabinet de CO₂-heffing buiten werking gezet, omdat het kabinet rekening houdt met een EU-ETS prijs van 111 euro in 2030. De CO₂-heffing is een minimumprijs en komt in werking als EU-ETS prijs lager is dan de CO₂-heffing.

We zouden graag hebben gezien dat de CO₂-heffing helemaal zou zijn afgeschaft. Volgens het Kabinet zou het op nul zetten van de CO₂-heffing een financiële tegenvaller opleveren van maximaal 1,2 miljard euro (maximaal 600 miljoen euro per mijlpaal), wegens de verplichting in het Herstel en Veerkrachtplan voor het invoeren en aanscherpen van de CO₂-heffing. De verwachte opbrengsten van de CO₂-heffing zijn naar beneden bijgesteld en uit

2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
55,94	74,17	86,86	78,76	78,76	78,76	78,76	78,76

het Klimaatfonds gehaald, waardoor er geen EMU-saldo-effect is. We zullen blijven inzetten op het afschaffen van de CO₂-heffing.

Tarief CO₂-heffing industrie

Indirecte-Kosten-Compensatie ETS wordt 3 jaar opengesteld

De IKC wordt verlengd tot en met 2028; dit betekent een verlaging van de elektriciteitsprijs met circa 23 euro per MWh tot een verwachte prijs van ongeveer 72 euro per MWh voor de betreffende bedrijven. Het kabinet stelt hiervoor 150 miljoen euro beschikbaar, bovenop de 496,6 miljoen euro uit de voorjaarsbesluitvorming. Hiermee is het level-playing-field iets verbeterd. Dit is nog niet genoeg om de stroomkosten voor de industrie in België (56 euro), Duitsland (42 euro) en Frankrijk (36 euro) te benaderen.

Nog geen lagere nettatarieven; opties naar formatie

Het kabinet geeft aan dat de hoge netwerktarieven ten koste gaan van de concurrentiepositie van de industrie en van investeringen in verduurzaming. Het

kabinet concludeert echter dat “amortisatie” geen goede oplossing biedt. Ten behoeve van de formatie werkt het kabinet alternatieven uit om de netkosten te verlagen.

Het is teleurstellend dat amortisatie van de baan is en pas bij een volgend kabinet er mogelijk alternatieve maatregelen worden genomen om de netwerkstarieven te dempen. Dit is een gemiste kans en zet de nationale industrie nog verder op achterstand ten opzichte van omliggende landen.

Ondersteuning “Cluster 6”

Het Kabinet heeft 17 miljoen euro voor Cluster 6 bedrijven vrijgemaakt om de verduurzaming van de maakindustrie verder te krijgen. Wij steunen deze aanpak. Er zijn voor de SDE++ drie nieuwe categorieën voor elektrificatie van de industrie aangekondigd. Dit betreft de thermische opslag hoge temperatuurwarmte, een proces geïntegreerde warmtepomp en een categorie voor waterstofproductie door *purchase agreements*. Het Kabinet is voornemens de VEKI te verlengen tot 1 augustus 2030. De Nationale Investeringsregeling Klimaatprojecten Industrie (NIKI) wordt opengesteld in 2025, gevoed met middelen uit het Klimaatfonds bedoeld voor het realiseren van grootschalige CO₂ - reductie.

Wind op zee

Het kabinet maakt 950 miljoen euro vrij voor tenders voor wind op zee in 2026, ter grootte van 2 GW. Tegelijk wordt het doel voor wind op zee in 2040 verlaagd: van 50 GW naar 30-40 GW, mede door de lager ingeschatte vraag naar elektriciteit en waterstof. Het is positief dat het kabinet op korte termijn ondersteuning biedt om investeringen in wind op zee mogelijk te maken. Op langere termijn blijft echter een ambitieuze aanpak nodig, zodat we onze energievoorziening verduurzamen en minder afhankelijk worden van anderen.

Heffing op afvalsector

Het kabinet zet vanaf 2028 een streep door de plasticheffing van 567 miljoen euro en verschuift de heffing naar de afvalsector. Ten eerste via hervorming van de afvalstoffenbelasting (ASB), door het afschaffen van een vrijstelling zuiveringsslib en het invoeren van een hoger tarief voor storen met ontheffing. Ten tweede via het afschaffen van de terugsluis van de opbrengst van de CO₂-heffing voor AVI's naar het Klimaatfonds. Daarnaast is er gekozen voor een technische invulling middels verhoging van het tarief van de CO₂-heffing voor

afvalverbrandingsinstallaties naar 295 euro/ton CO₂ in 2030. De resterende opgave van 285 miljoen euro structureel wordt met een technische dekking gerealiseerd middels een generieke tariefsverhoging in de afvalstoffenbelasting vanaf 2028.

Wij zijn kritisch op de heffing, want deze dreigt veel kapot te maken in een sector die juist in Nederland innovatief is én nodig voor het hergebruiken van grondstoffen. De belastingmaatregelen jagen afvalstromen de grens over, belemmert hergebruik van grondstoffen en ondermijnt investeringen in Nederlandse verwerking. We zien graag dat de voorstellen van de Placictafel door het kabinet worden overgenomen, zoals de ondersteunende maatregelen voor de recyclingsector.

Netcongestie

Tekorten op het stroomnet zijn een probleem voor ondernemers van klein tot groot. Investeringen in groei en verduurzaming via elektrificatie lopen vast. Dat geldt ook voor woningbouw en de energietransitie.

Het kabinet is samen met netbeheerders, provincies en gemeenten gestart met de implementatie van het versnellingspakket netcongestie. TenneT licht circa 25 projecten grondig door en kijkt welke projecten het meest gebaat zijn bij welke specifieke versnellingsmaatregel. Per project wordt er een plan van aanpak opgesteld met de betrokken netbeheerders, provincies en gemeenten om de realisatie te versnellen of vertraging te voorkomen. Eind september informeert het kabinet de Kamer uitgebreid over de voortgang bij netcongestie.

Het Kabinet voorziet dat de Flex-e regeling, om meer flex bij elektriciteitsgebruikers te faciliteren, drie jaar wordt gecontinueerd.

Waterstof

Het Kabinet onderkent het belang van hernieuwbare waterstof voor klimaatneutraliteit en blijft investeren maar verlaagt het tempo. Vanwege de hogere kosten en vertraging bij de vraag naar waterstof, de uitrol van wind op zee en de waterstofinfrastructuur wordt gevraagd om meer realisme bij het halen van doelen. De hernieuwbare waterstof wordt ingezet om de doelen uit de Renewable Energy Directive III te halen. Subsidiemiddelen worden verminderd. De middelen voor offshore elektrolyse worden voor het grootste deel

weggenomen en voor andere doeleinden ingezet. Een deel ervan wordt benut voor een onderzoeksprogramma voor waterstof op zee.

Stikstofpakket niet genoeg om van het slot te komen

Het kabinet heeft het startpakket uit de Voorjaarsnota aangevuld met een vervolgpakket. Het kabinet reserveert daarmee incidenteel 2,6 miljard euro en structureel 287,5 miljoen euro, zodat het totale pakket uitkomt op incidenteel 5,6 miljard euro en structureel 500 miljoen euro. Het gros van de middelen gaat naar maatregelen voor de landbouw: innovatie (450 miljoen), stoppers (1,2 miljard) extensiveren (600 miljoen), doelsturing (1 miljard euro) en agrarisch natuurbeheer (475 miljoen euro per jaar). Daarnaast wordt ingezet op doelsturing in de landbouw, met streefdoelen per sector in 2030 en afrekenbare bedrijfsemissienormen vanaf 2035.

Voor economische clusters rond Rotterdam, Eindhoven en het Groene Hart wordt in totaal 300 miljoen gereserveerd om via landbouw- en natuurmaatregelen vergunningverlening weer op gang te brengen. Daarnaast is voorzien in een intensivering van de Aanpak Piekbelasting Industrie van 83 miljoen. Hiermee kan volgens het PBL een 65 procent reductie van NH₃ in de basisindustrie worden bereikt.

Wij hadden van het kabinet meer verwacht om Nederland van het stikstofslot te halen, gezien de grote economische schade en onzekerheden in vergunningverlening. Het is positief dat er een aanzet is voor gerichte vergunningverlening in enkele cruciale economische regio's en NH₃-reductie in de basisindustrie, maar het blijft ontbreken aan een juridisch geborgde aanpak die Nederland van het slot haalt.

Agrofood cluster versterken

Het kabinet blijft inzetten op het versterken van het verdienvermogen van boeren en tuinders. Daarvoor ondersteunt het ketenpartijen bij de ontwikkeling van nieuwe markten en verdienmodellen, zoals toepassingen van reststromen. In 2026 wordt bovendien een Strategische tafel landbouw en voedsel georganiseerd om de toekomst van de sector te bespreken. De Nationale Voedselstrategie, die eind 2025 verschijnt, gaat eveneens in op het verdienvermogen en de rol van ketenpartijen.

Ook bereidt het kabinet zich voor op Europese aanpassingen van de Gemeenschappelijke Marktordening (GMO) en de Wet oneerlijke handelspraktijken. Om voedselzekerheid te beschermen, heeft het kabinet de vitale processen en de digitale en fysieke weerbaarheid van de voedselketen in kaart gebracht. Dit krijgt in 2026 een vervolg met het Landelijk Crisisplan Voedselzekerheid.

Voor al deze maatregelen is komend jaar 9,3 miljoen euro gereserveerd, waaronder ook de middelen voor de weerbaarheidsopgave van de voedselketen. Daarnaast stelt het kabinet 200 miljoen euro beschikbaar om de randvoorwaarden voor de verduurzaming van de glastuinbouw te verbeteren. Dit pakket, dat in nauwe samenwerking met de sector is uitgewerkt, wordt binnenkort gepresenteerd.

Wonen

Om de problemen op de woningmarkt aan te pakken blijft tempo van de woningbouw topprioriteit, zodat er jaarlijks 100.000 woningen bij gebouwd kunnen worden. In de begroting van 2026 worden door de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening eerdere besluiten voor een huurverlaging en bijbehorende besparing op de huurtoeslag teruggedraaid. Het kabinet geeft ook uitvoering aan het programma STOER (Schrappen Tegenstrijdige en Overbodige Eisen en Regelgeving). Het kabinet maakt eenmalig 20 miljoen euro beschikbaar zodat het Fonds Duurzaam Funderingsherstel (FDF) vanaf volgend jaar landelijk beschikbaar wordt.

Ruimtelijke ordening en Ruimte voor Economie

Het kabinet komt nog in 2025 met de (ontwerp-)Nota Ruimte, die een langetermijnvisie op de toekomst en ontwikkeling van de leefomgeving in Nederland geeft. De ruimte voor economie – alle industrieclusters, lucht- en zeehavens, kantorenlocaties, winkels en bedrijventerreinen – beslaat slechts 2,5 procent van het landoppervlak. Deze ruimte staat onder grote druk, zoals onder meer blijkt uit het feit dat het kabinet verwacht dat vanaf 2030 de ruimte op bedrijventerreinen in Nederland uitverkocht is. Door het gebrek aan ruimte voor economie komen ondernemers in de knel komen. Het kabinet kondigt daarom een gezamenlijke uitvoeringsagenda van Rijk, decentrale overheden en bedrijfsleven voor ruimte voor economie.

Mobiliteit en infrastructuur

Het kabinet werkt aan een ontwikkelingsstrategie voor grootschalige infrastructuur die de ontwikkeling van Nederland faciliteert, doordat het laatste tijd steeds moeilijker is grootschalige projecten te realiseren. Het kabinet kiest er echter nu niet voor om extra geld voor aanvullende investeringen in onderhoud of aanleg te reserveren. Sterker nog, door het niet toepassen van de loonprijscompensatie zullen de tekorten op infrastructuurprojecten verder oplopen en wordt de onderhoudsopgave nog groter.

Onze infrastructuur vormt de ruggengraat van onze economie. In de afgelopen jaren zien we echter steeds oplopende bezuinigingen in het onderhoud hiervan. De Algemene Rekenkamer becijferde dit jaar een tekort van 20,5 miljard euro tot 2038 op de begroting van Rijkswaterstaat. Dit terwijl Nederland zich in het kader van de NAVO- top nog gecommitteerd heeft aan extra investeringen in infrastructuur. Wij zijn dan ook kritisch op deze bezuiniging op infrastructuurprojecten en zien graag dat er gekozen wordt op structureel hogere investeringen in onderhoud.

CO2- kilometerregistratie deels afgeschaft

Het kabinet schaft de rapportageverplichting werkgebonden personenmobiliteit (WPM) voor bedrijven van minder dan 250 werkgevers af en neemt daarmee een belangrijke maatregel om de regeldruk voor bedrijven te verminderen. De maatregel was voor veel werkgevers een doorn in het oog door de hoge administratieve lasten die de rapportageverplichting met zich meebrengt. De maatregel draagt daarbij niet bij aan reductie in uitstoot, gezien de maatregel alleen de rapportage over de uitstoot borgt. We zijn dus positief dat de maatregel voor veel bedrijven nu van tafel is. Liefst zien we daarbij ook dat de maatregel geschrapt wordt voor bedrijven met meer dan 250 medewerkers.

Eindheffing werkgevers fossiele personenauto's

Het kabinet is voornemens om per januari 2027 een pseudo eindheffing in te voeren. Via deze maatregel wil het kabinet bewerkstelligen dat bedrijven bij het ter beschikking stellen van een nieuwe personenauto (lees: auto van de zaak) kiezen voor een elektrisch voertuig. Indien bedrijven alsnog kiezen voor de fossiele variant, dan zullen zij te maken krijgen met de pseudo eindheffing en dus een flinke kostenverhoging. Het kabinet kiest er daarbij niet voor om naast

deze maatregel nog stimulerende maatregelen in te voeren die elektrisch rijden aantrekkelijker maken.

Wij zijn kritisch op deze kostenverhogende maatregel voor bedrijven. Aanvullend hebben we zorgen dat er grote uitwijkeffecten ontstaan en er nog meer elektrische ex-auto's van de zaak worden geëxporteerd. Dit leidt ertoe dat het klimaateffect onder aan de streep zeer gering is – zeker als dat wordt afgewogen tegen de verslechtering van het ondernemersklimaat en het verlies van grip van ondernemers op hun duurzaamheidsbeleid.

Motorrijtuigenbelasting

De in de Voorjaarsnota aangekondigde korting op de motorrijtuigbelasting is in het Belastingplan verder uitgewerkt. De korting op motorrijtuigenbelasting voor emissievrije personenauto's wordt verhoogd van 25 procent naar 30 procent voor een periode van drie jaar.

BPM- vrijstelling bijzondere personenauto's

Doordat de bpm-vrijstelling voor emissievrije motorrijtuigen per 1 januari 2025 is afgelopen, is een ongewenst verschil in behandeling ontstaan tussen enerzijds reguliere emissievrije personenauto's en anderzijds emissievrije bijzondere personenauto's, zoals kampeerauto's en voertuigen voor rolstoelvervoer, en emissievrije motorrijwielen. Zij zouden vanaf 2025 belast worden volgens dezelfde tarieven als hun fossiele tegenhangers terwijl reguliere emissievrije personenauto's in de bpm een vast bedrag kennen van 667 euro en voor emissievrije bestelauto's een nihil tarief geldt. Het kabinet stelt voor dit verschil weg te nemen door voor emissievrije bijzondere personenauto's tot en met 2030 ook het tarief van 667 euro te hanteren.

Accijnskorting brandstoffen verlengd

Het kabinet verlengt de accijnskorting op brandstoffen met een jaar. Dat lijkt goed nieuws, want Nederlandse brandstofprijzen liggen nog altijd hoger dan in de meeste EU-landen. Tegelijkertijd wringt het: deze tijdelijke korting staat haaks op de klimaatdoelen en lost niets op aan de stijgende mobiliteitskosten en dalende belastinginkomsten door elektrisch vervoer.

Wij pleiten daarom voor een structurele aanpak. Het kabinet zette in juli 2025 met de contourenbrief al een eerste stap richting een dergelijke structurele aanpak. Wij zullen blijven inzetten voor een systeemwijziging die bedrijven

zekerheid geeft over hun mobiliteitskosten op lange termijn. Daarbij zullen we ons ook blijven inzetten voor een overstap naar een systeem van betalen naar gebruik.

Vliegbelastingen

Het kabinet kiest voor een aanpassing van de vliegbelasting, door de introductie van drie verschillende tarieven op basis van afstand. Voor korte vluchten geldt daarbij een tarief van 29,40 euro, voor middellange vluchten een tarief van 47,24 euro en voor lange vluchten een tarief van 70,86 euro. De tarieven zullen daarbij nog gecorrigeerd worden voor de inflatie. Uitzondering vormen de vluchten naar Caribisch Nederland.

Digitalisering en veiligheid

AI-infrastructuur

Met een geplande investering in een 'AI-fabriek' wil de overheid de Nederlandse AI-infrastructuur versterken. Deze faciliteit is erop gericht innovatieve MKB-bedrijven, startups en wetenschap te ondersteunen bij AI-ontwikkeling in de vorm van rekencapaciteit en andere diensten. Deze investering vindt plaats in het kader van de Euro-HPC regeling en maakt gebruik van EU-financiering. Binnen afzienbare tijd is bekend of de Nederlandse aanvraag hiervoor wordt gehonoreerd. Onze inzet was erop gericht deze kans niet voorbij te laten gaan; we zien dit als belangrijke stap in het versterken van de Nederlandse AI-infrastructuur.

European Digital Innovation Hubs

Nederland zal de financiering van deze 'EDIH's' tot en met 2028 voortzetten. De EDIH's bieden faciliteiten aan MKB-bedrijven voor het innoveren met digitale technologie. De focus komt meer te liggen op AI. Wij zijn positief over deze voortzetting; de praktische ondersteuning die de EDIHs bieden kunnen bedrijven op weg helpen naar nieuwe toepassingen en het effectief inpassen van een voor de bedrijfsvoering cruciale technologie als AI. Als aandachtspunt zien we de verdere inpassing van de EDIH's in het ecosysteem van initiatieven die ontwikkeling en adoptie van digitale technologie ondersteunen.

Toezicht op AI

Optimaliseren van AI-innovatie vereist dat AI-toezichthouders hun preventieve rol goed vervullen. De grote hoeveelheid aan regels en hun complexiteit vereisen dat toezichthouders de dialoog aangaan met bedrijfsleven, oog hebben voor innovatie en implementatie ondersteunend zijn (handzame online tools en praktische uitleg). Een belangrijk onderdeel in deze *tool box* is de zogenaamde 'Regulatory Sandbox' (AI Act). Er zijn voldoende gelden nodig om de Regulatory Sandbox op te zetten en continuïteit te borgen. Hiervoor is een eerste injectie van 2,2 miljoen euro nodig. Hoewel het belang wordt ondersteund, zijn de benodigde additionele gelden niet opgenomen in de Miljoenennota.

Weerbaarheid bij hybride en militaire dreigingen

Wij hebben grote zorgen over de realisatie van de omvangrijke weerbaarheidsopgave. Er zijn weliswaar extra middelen beschikbaar gesteld voor defensie en maatschappelijke weerbaarheid (noodsteunpunten en publiekscampagne), maar niet voor versterking van de weerbaarheid van de vitale infrastructuur en/of voor economische weerbaarheid. Het kabinet kondigt aan dat in samenwerking met vitale partijen verkend wordt welke aanvullende maatregelen genomen kunnen worden maar over de dekking wordt niets gezegd. Wij pleiten ervoor dat vanuit het 1,5%-deel van de nieuwe NAVO-norm (naast bestaande uitgaven aan bredere weerbaarheid) gerichte investeringen worden gedaan in weerbaarheid en herstelvermogen van de digitale- en energie-infrastructuur, voortzetting van het programma bescherming Noordzee-infrastructuur, ondersteunende maatregelen aan het MKB (subsidie voor basis-weerbaarheidsmaatregelen), versterking van infrastructuur voor vervoer van zwaar militair materieel etc.

Cybersecurity

Het kabinet onderkent het belang van cybersecurity. Echter, gezien de almaar toenemende digitale dreiging (met name vanuit statelijke actoren) is onze klemmende oproep om de informatiedeling op het gebied van cyberdreigingen, fysieke dreigingen én economische veiligheid tussen (vitale) bedrijven en de overheid met prioriteit te versterken. Alleen met een goede informatievoorziening vanuit de inlichtingendiensten over dreigingen en kwetsbaarheden kunnen bedrijven tijdig de juiste tegenmaatregelen treffen om de continuïteit van hun (vitale) diensten te borgen.

Criminaliteit

Publiek-private samenwerking is essentieel om criminaliteit te bestrijden. Preventie en repressie gaan daarbij hand-in-hand. Het bedrijfsleven is dan ook positief over de structurele extra middelen (25 miljoen oplopend naar 50 miljoen) voor het gevangeniswezen waardoor de repressieve kant wordt versterkt en een dader zijn straf ook daadwerkelijk ondergaat.

Defensie-industrie

Wij zijn positief over het feit dat het kabinet de komende jaren structureel 1,7 miljard euro extra uittrekt voor Defensie. In 2026 stijgen de totale uitgaven

daarmee naar 27,7 miljard euro, waarvan 2,7 miljard euro bestemd is voor steun aan Oekraïne. Exclusief deze steun komt dit neer op 2,02 procent van het bbp, precies in lijn met de NAVO-norm. De nadruk ligt op verdere opschaling van de nationale en Europese defensie-industrie, met aandacht voor vraagbundeling, specialisatie en consolidatie om de militaire slagkracht te versterken. Voor de toekomstige financiering kan Nederland daarbij profiteren van de versoepeling van de Europese begrotingsregels.

Colofon

Deze nieuwsbrief is een uitgave van VNO-NCW en de Koninklijke Vereniging MKB-Nederland. Postbus 93002 2509 AA Den Haag T. 070 - 349 03 49 (VNO-NCW) T. 070 - 349 09 09 (MKB-Nederland)

www.vno-ncw.nl

www.mkb.nl

Deze nieuwsbrief is met zorg samengesteld. Er kan echter geen enkele aansprakelijkheid worden aanvaard voor eventuele onjuistheden of onvolkomenheden. Vermenigvuldigen van (delen van) deze uitgave is toegestaan, mits met bronvermelding.

16 september 2025